

Talga AB
Södra Kungsgatan 5B
972 35 Luleå

Bearbetningskoncession enligt minerallagen för området Niska Södra K nr 1 i Kiruna kommun i Norrbottens län

Beslut

Bergmästaren beviljar Talga AB, 559155-0677, bearbetningskoncession med tillståndsid BK-2025:6 enligt minerallagen (1991:45) för området Niska Södra K nr 1. Bearbetningskoncessionen innebär rätt till utvinning och tillgodogörande av grafit.

Bearbetningskoncessionens giltighetstid är 25 år från och med den dag då beslutet vinner laga kraft.

Beskrivning av koncessionsområdet

Koncessionsområdet omfattar en yta om 5,67 ha och begränsas av räta linjer mellan hörnpunkter med koordinater i SWEREF 99TM enligt följande.

Huvudyta 1

Hörnpunkt	N-koordinat	E-koordinat
1	7 526 814	771 676
2	7 526 708	771 833
3	7 526 463	771 679
4	7 526 551	771 511
1	7 526 814	771 676

Området Niska Södra K nr 1 ligger inom fastigheten Kiruna Vittangi 43:8. Fastighetens del i koncessionsområdet kommer att beräknas i samband med att mineralersättningen fastställs för första gången enligt 7 kap. 7 § minerallagen.

Koncessionsområdet omfattas av Talga AB:s undersökningstillstånd Vittangi nr 2. Området är beläget cirka tio kilometer väster om Vittangi tätort i Kiruna kommun. Området ingår i Talga AB:s större grafitprojekt som totalt omfattar fyra fyndigheter, där ansökan om bearbetningskoncessionerna Nunasvaara Norra K nr 1 och Niska Norra K

nr 1 gavs in till Bergsstaten samma dag som denna ansökan och har handlagts gemensamt. Bearbetningskoncession Nunasvaara Södra K nr 1 ingår också i det större grafitprojektet. Fyndigheten ligger inom område av riksintresse för värdefulla ämnen eller material enligt 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken (1998:808). Området ligger, vid tidpunkten för detta beslut, inte inom eller omedelbart intill något område som omfattas av bestämmelserna i 5 kap. 10 § eller 17 kap. 3 § minerallagen.

Karta över koncessionsområdet Niska Södra K nr 1 som lämnades in till Bergsstaten den 25 augusti 2021 bifogas detta beslut (se bilaga 1).

Villkor

Talga AB ska årligen genomföra samråd med Talma sameby i syfte att minimera verksamhetens negativa påverkan på rennäringsen. Senast två månader efter ett kalenderårs utgång ska Talga AB lämna en redogörelse för detta till bergmästaren.

Säkerhet

Talga AB ska, senast när anmälan om påbörjad gruvdrift enligt 57 § mineralförordningen (1992:285) sker, ställa ekonomisk säkerhet om 100 000 kronor. Säkerheten utgör garanti för de inledande återställningsåtgärder vid koncessionens upphörande som anges i 13 kap. 4 § minerallagen och som närmare kommer att fastställas i samband med att koncessionen upphör.

Bakgrund

Ansökan

Ansökan om bearbetningskoncession för området Niska Södra K nr 1 med bifogad miljökonsekvensbeskrivning och karta kom in från sökanden till Bergsstaten den 25 augusti 2021. Ansökan avser koncessionsmineralet grafit och en koncessionstid om 25 år. Sökanden har vid några tillfällen kompletterat ansökan med bland annat malmbevisning, karta, naturvärdesinventering och rennäringsanalys.

Av ansökan framgår i huvudsak att den planerade verksamheten omfattar brytning och anrikning av grafitmalm om upp till 400 000 ton per år från Nunasvaara Norra, Niska Södra och Niska Norra. Den samlade verksamheten omfattar även anläggningar för vattenrening och vattenförsörjning, sand- och gråbergsmagasin, klarningsbassänger, infrastruktur och övriga åtgärder och anläggningar som är nödvändiga för verksamheten. Brytningen planeras som underjordsbrytning och utvinningen beräknas pågå under cirka 14 år följt av en period med efterbehandling och kontroller. Verksamheten kan komma att bedrivas parallellt med brytning i Nunasvaara Södra, varifrån upp till 120 000 ton per år planeras att brytas och anrikas.

Utvinning av grafitfyndigheterna och den planerade vidareförädlingen till anodmaterial för litiumjonbatterier kan ge ett viktigt bidrag till grönare teknologi och till det svenska samhället och ekonomin. Grafitfyndigheterna är klassade som riksintresse för värdefulla ämnen eller material och därmed en resurs av nationell betydelse. Grafiten är av extremt hög kvalitet och tester har visat att den lätt kan bearbetas till material för produktion av litiumjonbatterier. Fyndigheterna Nunasvaara Norra, Niska Södra och Niska Norra uppgår till totalt 6 440 000 ton indikerad mineraltillgång med en genomsnittlig halt av 26,8 % Cg samt en antagen mineraltillgång på 2 600 000 ton med en halt av 14,8 % Cg.

Vittangigrafiten kommer att anrikas till ett koncentrat vid Nunasvaara Södra och kommer att transporteras till Luleå och andra anläggningar där batterimaterial och grafenprodukter kommer att produceras. Nyttan för Norrbotten och Kirunaområdet på grund av detta projekt och tillskottet av nya förädlingsindustrier kommer i hög grad att gynna regionen.

Sökanden har tagit fram en preliminär produktionsplan för underjordsbrytningen där man utgått från en brytningstakt med skivpallsbrytning i brytningsrum upp till 400 000 ton per år, med brytning året runt. Tillträde till underjordsgruvorna kommer att ske via sedvanliga påhugg och ramper belägna på liggväggssidan. Den föreslagna brytningsordningen består i att börja med Nunasvaara Norra, följt av Niska Södra och slutligen Niska Norra.

Området omfattas i dagsläget inte av någon detaljplan eller områdesbestämmelser. En process för en detaljplan som omfattar gruvverksamhet har inletts.

Sedan verksamheten i det sökta koncessionsområdet har avslutats kommer efterbehandling att ske med syfte att området så långt möjligt ska kunna återgå till den tidigare markanvändningen (renbetesmark, skogsbruk och rekreation) samt inte utgöra någon risk för människor, djur eller renbete. Efterliknande av en naturlig miljö som är anpassad till det omgivande landskapet eftersträvas. Efterbehandlingen ska genomföras så att risken för uppkomst av surt lakvatten, mobilisering samt spridning av metaller minimeras. I syfte att möjliggöra planerad efterbehandling, samt för att möjliggöra en snabb upptäckt av eventuella problem kommer ett robust egenkontrollprogram att tas fram. Övervakningen kommer att påbörjas under verksamhetens drifttid. Genom noggrann driftsplanering möjliggör projektdesignen en progressiv efterbehandling under gruvans livslängd. Det är viktigt att notera att planen för gruvans avslutning och efterbehandling är dynamisk. Planen kommer att granskas och revideras regelbundet utifrån den data som framkommer inom ramen för det interna övervakningsprogrammet samt i takt med att ny teknik blir tillgänglig i branschen.

Det planerade verksamhetsområdet berörs av riksintresse för totalförsvaret med speciella restriktioner för hinderfrihet.

Kungörelse och underrättelser

Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen har kungjorts i tidningen Norrländska socialdemokraten samt i Post- och Inrikes Tidningar. Berörda fastighetsägare och övriga kända sakägare har underrättats om ansökan och tillställts kopia av ansökan, icke-teknisk sammanfattning och innehållsförteckning av miljökonsekvensbeskrivningen samt information om var kompletta handlingar i ärendet finns tillgängliga.

Från berörda fastighetsägare och övriga kända sakägare har inga synpunkter inkommit. Däremot har det inkommit synpunkter från andra, som i huvudsak framför följande.

En enskild fastighetsägare som äger en fastighet ett par kilometer från koncessionsområdet har i en skrivelse uppgett att de motsätter sig borringar och eventuella andra jobb på deras marker.

Naturskyddsföreningen Norrbotten motsätter sig att sökanden beviljas bearbetningskoncession och anser att den samlade miljöpåverkan för hela området, inkluderat sökandens bearbetningskoncession Nunasvaara Södra K nr 1, måste bedömas. Naturskyddsföreningen anser att det föreliggande beslutsunderlaget inte kan läggas till grund för en fullständig, exakt och slutlig bedömning. Detta då miljökonsekvensbeskrivningen inte säkerställer att skyddsvärda intressen såsom vatten, naturmiljö, hotade arter, kulturmiljö eller motstående intressen skadas av den planerade gruvbrytningen med följdverksamheter.

Samråd med Länsstyrelsen

I enlighet med 8 kap. 1 § minerallagen har bergmästaren begärt yttrande från Länsstyrelsen Norrbotten gällande tillämpningen av 3, 4 och 6 kap. miljöbalken (1998:808). Länsstyrelsen Norrbotten har den 31 mars 2023 inkommit med yttrande till Bergsstaten där följande framförs. Länsstyrelsen gör bedömningen att en bearbetningskoncession för Niska Södra K nr 1 får komma till stånd endast om Natura 2000-tillstånd lämnats. Eftersom ett sådant tillstånd inte finns föreslår länsstyrelsen att koncessionsansökan ska avslås.

Till följd av en lagändring¹ som trädde i kraft den 1 juli 2024 så har bergmästaren den 21 november 2024 begärt kompletterande yttrande från Länsstyrelsen Norrbotten gällande tillämpningen av 3 kap., 4 kap. 1–7 §§ och 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken. Länsstyrelsen Norrbotten har den 14 februari 2025 inkommit med ett kompletterande yttrande till Bergsstaten där följande framförs. Länsstyrelsen bedömer att ansökningshandlingarna behöver kompletteras innan myndigheten slutligt kan ta ställning avseende tillämpningen av 3 och 4 kap. miljöbalken och behovet av eventuella villkor. Vidare uppmanar länsstyrelsen sökanden att redogöra för vilka eventuella

¹ Lag (2024:325) om ändring i minerallagen

särskilda skäl i den mening som avses i 4 kap. 1 § andra stycket miljöbalken som föreligger beträffande den planerade verksamheten vid Niska Södra och Niska Norra. Länsstyrelsen önskar även sökandens syn på ett eventuellt villkor med innebörden att Vittangälven med biflöden inte får användas som recipient för länshållning eller bräddning.

Ansökningshandlingarna har därefter kompletteras i enlighet med länsstyrelsens yttrande. Bergmästaren har därefter den 2 oktober 2025 begärt kompletterande yttrande från Länsstyrelsen Norrbotten gällande tillämpningen av 3 kap., 4 kap. 1–7 §§ och 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken. Länsstyrelsen Norrbotten har den 26 november 2025 inkommit med ett kompletterande yttrande till Bergsstaten där i huvudsak följande framförs.

Länsstyrelsen tillstyrker att bergmästaren beviljar Talga AB de ansökta bearbetningskoncessionerna för områdena Nunasvaara Norra K nr 1, Niska Södra K nr 1 och Niska Norra K nr 1 i Kiruna kommun. Länsstyrelsen anser att koncessionerna bör förenas med villkor som syftar till att minimera den planerade gruvverksamhetens påverkan på rennäringen samt Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem.

Länsstyrelsens yttrande, med redovisade kompletteringsbehov och bedömningar avser samtliga tre områden, om inte annat särskilt anges.

Miljökonsekvensbeskrivning

Enligt länsstyrelsen har uppgifterna i den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen med kompletteringar den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för prövningen av koncessionsansökan. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken, och att det enligt myndigheten därmed inte behövs några ytterligare kompletteringar beträffande denna inom ramen för ärendet. Länsstyrelsen vill dock i sammanhanget framhålla att myndigheten anser att miljökonsekvensbeskrivningen vid en eventuell tillståndsprövning enligt miljöbalken kommer att behöva vara betydligt mer omfattande och detaljerad än i detta ärende för att uppfylla kraven i 6 kap. miljöbalken.

Rennäring

De planerade verksamhetsområdena är belägna inom Talma samebys vinterbetesmarker. Därtill ligger verksamhetsområdena i anslutning till Gabna och Saarivuoma samebyars vinterbetesmarker. Runtom de sökta koncessionerna finns flyttleder, trivselland, samlingsområden, rastbeten samt områden som av Sametinget utpekats som riksintressen för rennäringen. Inom verksamhetsområdet finns dock inga av Sametinget utpekade riksintressen för rennäringen.

I miljökonsekvensbeskrivningen anges att ett antal skyddsåtgärder kommer att genomföras för att minimera påverkan på rennäringen. Bland annat kommer

placeringen och utformningen av industriområdet planeras så att de av Sametinget utpekade riksintresseområdena undviks och så att påverkan blir så liten som möjligt samt att störningar av buller, sprängningar, ljus och damm från verksamheten minimeras för att undvikelsezonen ska bli så liten som möjligt. Vid avslutande av gruvverksamheten kommer området att återställas i samråd med Talma sameby. I rennäringsanalysen, som berörda samebyar inte deltagit i, framgår att konsekvenserna för rennärningen sammantaget bedöms som små.

Länsstyrelsen kan konstatera att den planerade verksamheten har utformats för att begränsa påverkan på omgivningen och rennärningen i området. Trots detta kommer en etablering av gruvverksamhet i området att resultera i störningar som kan orsaka bland annat undvikelseeffekter och minskad tillgång på bete för renar. Därtill sammanfaller Niska Norra med en utpekad flyttled. Flyttleden är inte av Sametinget utpekad som riksintresse, men den är av betydelse för rennärningen och ska därmed så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Eftersom framkomligheten för renarna i östlig-västlig riktning kommer begränsas kraftigt över övriga gruvområdet behöver aktuell flyttled hållas intakt för att traditionell rennärning fortsatt ska gå att bedriva inom Talma sameby.

Den i huvudsak periodvisa fria strövningen förbi gruvområdet är ett betydelsefullt och viktigt värde för rennärningen och bedöms kunna påverkas av bland annat buller från verksamhetsområdet och av transporter. Även påverkan på områden av riksintresse genom buller från verksamheten och transporter till och från verksamheten bedöms kunna ske. Vad gäller just påverkan på riksintresseområdena genom störningar bedömer dock länsstyrelsen att denna inte kommer att vara av sådan omfattning att rennärningens bedrivande påtagligt försvåras.

Enligt länsstyrelsens bedömning bör därmed rennärningen fortsättningsvis kunna bedrivas även om den planerade verksamheten kommer till stånd. Detta förutsätter dock att Talga vidtar de skyddsåtgärder, försiktighetsmått och kompensationsåtgärder som bolaget har åtagit sig samt att tillräckliga villkor föreskrivs.

Yrkesfiske, naturvård och friluftsliv

Torneälven är utpekad som riksintresseområde för yrkesfiske samt naturvård och friluftsliv.

Länsstyrelsen bedömer att de planerade verksamheterna inte kommer att påtagligt försvåra yrkesfiskets bedrivande. Bedömningen förutsätter dock att eventuella tillstånd enligt miljöbalken inte medför att vattenkvaliteten i Torneälven försämras på ett otillåtet sätt.

När det gäller naturvård och friluftsliv konstaterar länsstyrelsen att Torneälven belägen ca 600 m söder om verksamhetsområdet. Länsstyrelsen bedömer därför att riksintressena i fråga inte kommer att påtagligt skadas av de planerade verksamheterna.

Totalförsvaret

Verksamhetsområdet ingår i ett område som har pekats ut som riksintresse för totalförsvaret (lågflygningsområde och väderradar).

Länsstyrelsen har svårt att se att de planerade verksamheterna skulle påtagligt motverka totalförsvarets intressen. Myndigheten anser dock att den bedömningen främst bör göras av Försvarsmakten.

Natura 2000

Torneälven och ett par mindre vattendrag i närheten av verksamhetsområdet ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Natura 2000-områden är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse.

Det är länsstyrelsens uppfattning att ett användande av Vittangiälven med biflöden som recipient för länshållning och bräddning skulle kunna påtagligt skada Natura 2000-områdets naturvärden. Länsstyrelsen har därför ansett att Talga behöver redogöra för vilka eventuella särskilda skäl i den mening som avses i 4 kap. 1 § andra stycket miljöbalken som föreligger beträffande den planerade verksamheten vid Niska Södra respektive Niska Norra.

Talga har i ett yttrande till Bergsstaten som särskilda skäl i huvudsak anfört att grafit är en viktig mineral vid batteritillverkning och att Vittangigrafiten med sin höga grafithalt kan bidra till nödvändiga utsläppsminskningar. Därtill har Talga anfört att Europeiska kommissionen beslutat att ge Talgas grafitprojekt i Kiruna status som strategiskt projekt enligt förordningen om kritiska råmaterial samt att Talgas sammanhörande anodproduktionsprojekt i Luleå har fått status som strategiskt nettonollindustrin, vilket ytterligare inskräper betydelsen av projektet.

Länsstyrelsen bedömer att de anförda skälen är sådana särskilda skäl som avses i 4 kap. 1 § andra stycket miljöbalken. Bestämmelsen i 4 kap. 1 § första stycket 2 ska således inte utgöra hinder mot att de planerade gruvverksamheterna får komma till stånd. Länsstyrelsen påminner här om att tillämpningen av undantagsbestämmelsen endast innebär att förbudet enligt första stycket hävs. Det fråntar alltså inte Talga skyldigheten att vidta nödvändiga skyddsåtgärder, försiktighetsmått och kompensationsåtgärder inom ramen för verksamheterna.

Slutligen vill länsstyrelsen understryka att bedömningen i detta ärende inte på något sätt innebär att länsstyrelsen har tagit ställning även i fråga om förutsättningarna att i en

eventuell kommande prövning meddela tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (s.k. Natura 2000-tillstånd). I förarbetena tydliggörs att den bedömning enligt 4 kap. 1 § första stycket 2 miljöbalken som ska göras i fråga om Natura 2000-områden i koncessionsärendet är en annan bedömning än den som ska göras enligt 7 kap. 28 a och 28 b §§ miljöbalken samt att bedömningen i koncessionsärendet av frågan om åtgärden kan påtagligt skada Natura 2000-områden inte är bindande för de Natura 2000-bedömningar som görs senare.

Övriga naturvärden

Det är Talgas avsikt att från den planerade verksamheten vid Nunasvaara Norra brädda vatten till Hosiojärvi och vidare till Torneälven, medan bräddningen från den planerade verksamheten vid Niska Södra respektive Niska Norra ska ske mot Niskakoski och vidare till Vittangiälven. Det har identifierats naturvärdesobjekt med höga naturvärden inom påverkansområdet för Niska Södra och Niska Norra som kommer att kunna påverkas vid en etablerad gruvverksamhet genom utsläpp till recipient och grundvattenavsänkningar. För Niska Norra innebär en framtida gruvverksamhet även ett direkt ianspråktagande av mark med höga naturvärden (naturvärdesobjekt 4). Området är ett våtmarksområde som är en del av ett större myrkomplex med höga naturvärden, Jakojänkkä. Naturvärden som beskrivs i naturvärdesobjekt 4 är rikkärr, ockrakällor och gammal skog. Naturvärdesobjekt 4 omger även myrbäcken Niskakoski som utgör ett biflöde till Vittangiälven.

Länsstyrelsen konstaterar att Torneälven sedan tidigare är påverkad av punktutsläpp från gruvor, industriverksamheter och tätorter uppströms verksamhetsområdet i Nunasvaara, medan Vittangiälven är opåverkad av punktutsläpp från industrier. De tre här aktuella koncessionsområdena kommer att beröra Vittangiälvens avrinningsområde. Utöver Esrange Space Center, som ligger inom Vittangiälvens avrinningsområde, och två förorenade områden (hytta och småskalig gruvbrytning, 1600- och 1700-talet) är Vittangiälven enbart diffust påverkad av markanvändning (skogsbruk) och atmosfärisk deposition. Det är relativt unikt i europeiskt perspektiv, men även ur ett norrbottniskt perspektiv. Mot bakgrund av att Vittangiälven med biflöden endast är obetydligt påverkad av exploateringsföretag ska den så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdets karaktär och åtgärder som kan skada naturmiljön. Länsstyrelsen anser att koncessionerna bör förenas med villkor för att minimera den planerade gruvverksamhetens negativa påverkan på Vittangiälven med biflöden.

Sammanfattande bedömning

Enligt länsstyrelsens bedömning är den planerade verksamheten förenlig med de motstående markanvändningsintressen som har redovisats ovan. Under förutsättning att Talga vidtar de skyddsåtgärder, försiktighetsmått och kompensationsåtgärder som bolaget har åtagit sig samt att tillräckliga villkor föreskrivs tillstyrker länsstyrelsen därför att bergmästaren beviljar Talga den sökta bearbetningskoncessionen.

Motivering

Tillämpliga bestämmelser

Förutsättningar för koncession

Enligt 4 kap. 2 § första stycket minerallagen ska bearbetningskoncession meddelas om en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har blivit påträffad och fyndighetens belägenhet och art inte gör det olämpligt att sökanden får den begärda koncessionen.

Enligt tredje stycket samma paragraf ska 3 kap., 4 kap. 1–7 §§ och 5 kap. 18 § miljöbalken tillämpas i ärenden om beviljande av bearbetningskoncession.

Enligt fjärde stycket samma paragraf ska, om ett ärende om beviljande av koncession avser en verksamhet som ska prövas även enligt miljöbalken eller andra lagar, 3 kap. och 4 kap. 1–7 §§ miljöbalken endast tillämpas vid den prövning som sker i koncessionsärendet. Vid tillämpningen av 3 kap. 10 § andra stycket miljöbalken och 4 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken ska 4 kap. 8 § i balken inte beaktas.

Enligt femte stycket samma paragraf ska, när en verksamhet senare ska prövas enligt miljöbalken eller andra lagar, frågan om det krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken och, om tillstånd krävs, frågan om tillstånd kan lämnas göras oberoende av de ställningstaganden som har gjorts i koncessionsprövningen.

Enligt sjätte stycket samma paragraf ska i ärenden om beviljande av koncession en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken. Uppgifterna i miljökonsekvensbeskrivningen ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för prövningen av koncessionsansökan.

Enligt sjunde stycket samma paragraf får en koncession inte strida mot detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Bearbetningskoncessionens giltighetstid

Enligt 4 kap. 7 § minerallagen ska en bearbetningskoncession meddelas för tjugofem år. Om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

Vägledande avgöranden

I HFD 2016 ref. 21 konstaterade Högsta förvaltningsdomstolen att en prövning enligt 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende om bearbetningskoncession ska omfatta såväl det sökta koncessionsområdet som markanvändning för till gruvdriften nödvändiga tillhörande anläggningar.

Bergmästarens bedömning

Malmbevisningen

En malmbevisning är en redogörelse av de resultat som undersökningsarbetet har lett till, de geologiska och geofysiska kartor som har upprättats samt annan utredning som kan vara av betydelse vid en bedömning av om en fyndighet som kan tillgodogöras ekonomiskt har blivit påträffad. Malmbevisningen består av två delar, dels en redogörelse av kännedomsggraden av fyndigheten i fråga, dels en redogörelse som ska visa att fyndigheten sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt.

Av handlingarna framgår att det inom Niska Södra K nr 1 rapporterats en indikerad mineraltillgång på 480 000 ton med en genomsnittlig halt på 25,8 % Cg.

Totalt beräknas de indikerade mineraltillgångarna totalt i Nunasvaara Norra K nr 1, Niska Södra K nr 1 och Niska Norra K nr 1 vara 6 440 000 ton med en genomsnittlig halt på 26,8 % Cg samt en antagen mineraltillgång bestående av 2 600 000 ton med en halt på 14,8 % Cg

Mineraltillgången har estimerats i enlighet med Joint Ore Reserves Committee, JORC, 2012 års utgåva och innehållet i underlaget har förberetts, granskats och godkänds av en kvalificerad person.

Mot bakgrund av den utredning som Talga AB inkommit med så finner bergmästaren att tillräckligt undersökningsarbete har utförts för att påvisa att en mineralisering finns inom det sökta koncessionsområdet. Bergmästaren finner även att, trots att de djupare delarna inte kan anses ha en kännedomsggrad där samband kan antas utan endast antydast, att tillräckligt undersökningsarbete utförts för att mineraltillgångar ska kunna beräknas med sådan kännedomsggrad att dessa kan ligga till grund för bedömning av den ekonomiska lönsamheten för en bearbetningskoncessionsansökan.

Talga AB har även inkommit med beräknade kostnader för bearbetning och uppföring av malm inom det sökta koncessionsområdet.

Den ekonomiska kalkylen baserar sig på brytning av ca 400 kt malm per år, totalt 5,1 Mt malm från, i nämnd ordning, Nunasvaara Norra, Niska Södra och Niska Norra. Av den brutna malmen planeras 1,5% av den brutna malmen vara i den lägre kategorin antagen mineraltillgång.

För den planerade anrikningen krävs tilläggsinvesteringar i anrikningsverket där malm från Nunasvaara Södra planeras anrikas. Brytning av de indikerade mineralresurserna i Niska Södra skulle på grund av det rapporterade låga tonnaget inte bära denna investering utan att antingen Niska Södra eller Nunasvaara Norra bryts. Tonnaget är

dock så litet att om endast detta ska brytas krävs knappast någon tilläggsinvestering i anrikningsverket. I ett sådant scenario bär även Niska Södra sina egna kostnader.

Mot denna bakgrund samt det Talga AB anfört gällande bearbetning, kostnader och intäkter bedömer bergmästaren att det är visat att en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har påträffats inom Niska Södra K nr 1.

Fyndighetens belägenhet och art

Vad gäller fyndighetens belägenhet gör bergmästaren följande bedömning. Arronderingsförhållandena på platsen utgör inte hinder mot att bevilja den aktuella koncessionen. Fyndigheten gör inte intrång eller utgör hinder för någon annan verksamhets bearbetningskoncession.

Vid en ansökan om bearbetningskoncession kan fyndighetens art ha särskild betydelse på så sätt att det från nationell synpunkt är angeläget att fyndigheten bearbetas av en viss exploatör. Koncessionen omfattar koncessionsmineralen grafit. Grafit räknas som ett strategiskt mineral (EU:s lista av kritiska och strategiska mineral). Det är enligt bergmästarens uppfattning därför fråga om ett mineral som har särskild betydelse ur nationell och utrikespolitisk synpunkt. Bergmästaren ifrågasätter inte sökandens lämplighet som exploatör. Inte heller fyndighetens art talar mot att bevilja den aktuella koncessionen.

Bergmästaren kan även slutligen konstatera att koncessionsområdet inte omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser.

Miljökonsekvensbeskrivning samt tillämpningen av hushållningsbestämmelserna i miljöbalken

Det har genom samrådsförfarandet framkommit att länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken, och därmed kan ligga till grund för tillämpningen av 3 kap, och 4 kap. 1–7 §§ miljöbalken samt att bearbetningskoncessionen Niska Södra K nr 1 kan beviljas. Länsstyrelsen föreslår att vissa villkor bör föreskrivas till skydd för rennärningen och Natura 2000-område.

Grundläggande vid prövningen av markanvändningen är att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företråde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Bergmästaren finner inte skäl att frånga den bedömning som länsstyrelsen gjort i ärendet. Bergmästaren anser således att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven på innehåll och kan godkännas. Bergmästaren delar också länsstyrelsens bedömning att den planerade verksamheten är förenlig med de motstående markanvändningsintressen

som finns i området. Detta under förutsättning att sökanden vidtar de skyddsåtgärder, försiktighetsmått och kompensationsåtgärder som sökanden åtagit sig samt att tillräckliga villkor föreskrivs. Således anser bergmästaren att det vid en tillämpning av hushållningsbestämmelserna inte föreligger hinder mot att bevilja bearbetningskoncessionen Niska Södra K nr 1. Vad Naturskyddsföreningen framfört i dessa delar föranleder ingen annan bedömning.

Slutförande av miljöbedömningen

Bergmästaren har funnit att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven på innehåll och kan godkännas. Den specifika miljöbedömningen kan därför slutföras. När frågan om tillstånd för bearbetningskoncession avgörs ska bergmästaren slutföra miljöbedömningen genom att med hänsyn till innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och det som kommit fram under handläggningen av ärendet ta ställning till om den identifiering, beskrivning och bedömning som verksamhetsutövaren gjort avseende miljöeffekterna är korrekta.

Sökanden har gjort en sammanfattande bedömning att miljökonsekvenserna av planerad verksamhet i huvudsak bedöms som små med vidtagna försiktighetsmått och skyddsåtgärder. Måttliga konsekvenser uppkommer av att markanvändningen och landskapsbilden samt vattenkvaliteten i Hosiojärvi och Niskakoski påverkas. Lanspråktaget området kommer att efterbehandlas successivt för att området ska kunna återgå till tidigare markanvändning och inte utgöra någon risk för människor, vilda djur eller rennäring. Efter drifttiden bedömer sökanden konsekvenserna för dessa som små.

Bergmästaren anser att sökanden har identifierat och beskrivit vilka miljöeffekter som uppkommer med anledning av den planerade verksamheten. Bergmästaren anser även att sökanden identifierat miljöskyddsrelaterade åtgärder för att minska konsekvenser/effekter på rennäringen, exempelvis genom åtgärdsplan med ett speciellt fokus på att minska buller i de frekvenser där renar är känsliga. Verksamheten kommer även möjliggöra att Nunasvaaravägen är öppen året runt, vilket ger positiva konsekvenser för friluftsliv och rekreation. Sammanfattningsvis anser bergmästaren att sökandens bedömning av vilka miljöeffekter som uppstår med anledning av den planerade verksamheten är korrekta.

Samlad bedömning av förutsättningar för bearbetningskoncession

Bergmästaren bedömer att förutsättningarna för att bevilja den sökta bearbetningskoncessionen är uppfyllda. Detta med utgångspunkt från den bedömning som gjorts i fråga om malmbevisning, arronderingsförhållandena, fyndighetens art samt hushållningsbestämmelserna i miljöbalken.

Avslutningsvis konstaterar bergmästaren att gruvverksamheten utgör sådan miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. miljöbalken samt att för sådan verksamhet fordras

tillstånd meddelat av mark- och miljödomstolen. Beslutet om bearbetningskoncession samt bergmästarens bedömning ifråga om miljöeffekter utgör inte undantag från kravet på tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken.

Villkor

Enligt 4 kap. 5 § minerallagen ska en koncession förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen eller enskild rätt eller som behövs för att naturtillgångarna skall utforskas och tillvaratas på ett ändamålsenligt sätt.

Sökanden har föreslagit att bearbetningskoncessionen ska förenas med följande villkor.

Talga AB ska årligen genomföra samråd med Talma sameby i syfte att minimera verksamhetens negativa påverkan på rennäringen. Senast två månader efter genomfört samråd ska Talga AB lämna en redogörelse för detta till bergmästaren.

Länsstyrelsen anser att villkorsförslaget är lämpligt och ska föreskrivas. Länsstyrelsen anser att villkoret är nödvändigt för att minimera den planerade gruvverksamhetens negativa påverkan på rennäringen, vilket bergmästaren instämmer i.

Bergmästaren instämmer i att villkorsförslaget är lämpligt men bedömer att villkoret ska utformas genom att föreskriva att sökanden ska lämna en redogörelse till bergmästaren *senast två månader efter ett kalenderårs utgång*. Denna formulering gör det möjligt för sökanden att upprätthålla dialog med samebyn löpande under året och sedan sammanfattningsvis redogöra för detta i slutet av året/början av nästa år. Bergmästaren finner att villkor för att minimera den planerade gruvverksamhetens negativa påverkan på rennäringen ska ha följande lydelse.

Talga AB ska årligen genomföra samråd med Talma sameby i syfte att minimera verksamhetens negativa påverkan på rennäringen. Senast två månader efter ett kalenderårs utgång ska Talga AB lämna en redogörelse för detta till bergmästaren.

Vidare anser länsstyrelsen att ett användande av Vittangiälven med biflöden som recipient för länshållning och bräddning skulle kunna påtagligt skada Natura 2000-områdets naturvärden. Länsstyrelsen anser därför att en eventuell bearbetningskoncession bör förenas med följande villkor.

Vid nyttjandet av koncessionerna får inte Vittangiälven med biflöden användas som recipient för länshållning eller bräddning.

Länsstyrelsen anser att villkoret är nödvändigt för att minimera den planerade gruvverksamhetens negativa påverkan på Natura 2000-området.

Sökanden framför att fastställa särskilda villkor om utsläpp till recipient bör prövas och fastställas inom ramen för mark- och miljödomstolens kommande prövning av tillstånd till miljöfarlig verksamhet m.m., och inte inom ramen för ansökan om bearbetningskoncession. Att göra den typen av prövning, och fastställa den typen av villkor inom ramen för bearbetningskoncessioner vore att föregå mark- och miljödomstolens prövning, och det är generellt inte lämpligt att den typen av villkor föreskrivs i prövningen av bearbetningskoncessioner.

Bergmästaren konstaterar att en bearbetningskoncession ger innehavaren ensamrätt till utvinning av malm inom ett bestämt område. Att nyttja ett vattendrag som recipient för länshållning eller bräddning från en gruvverksamhet utgör en vattenverksamhet som inte får påbörjas förrän ett tillstånd enligt miljöbalken erhållits. Mot denna bakgrund anser bergmästaren att eventuella villkor avseende vilket vattendrag som får användas som recipient för länshållning eller bräddning lämpligast föreskrivs av mark- och miljödomstol.

Ekonomisk säkerhet

Enligt 4 kap. 6 § minerallagen ska en koncessionshavare åläggas att ställa säkerhet för att dennes skyldigheter enligt 13 kap. 4 § minerallagen ska uppfyllas, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Av 13 kap. 4 § minerallagen framgår att i den mån det är motiverat från allmän eller enskild synpunkt ska koncessionshavaren utföra efterarbete och ta bort andra anläggningar än som anges i 13 kap. 3 § minerallagen. Av samma bestämmelse framgår att den inte innebär någon inskränkning i koncessionshavarens skyldigheter enligt 2 kap. 8 § eller 10 kap. miljöbalken.

Enligt 13 kap. 3 § minerallagen ska byggnader som gjorts för gruvans eller motsvarande anläggnings styrka och varaktighet, såsom exempelvis inklädnad av borrhål, stängsel samt inrättningar för vandring upp och ned i gruvan lämnas kvar. Säkerheten som ska ställas gäller andra anläggningar, såsom uppfodringsverk och andra för gruvdriften gjorda anläggningar som finns på anvisad mark.²

Verksamheten vid Nunasvaara Norra, Niska Södra och Niska Norra kommer nyttja befintlig infrastruktur vid Nunasvaara Södra i form av primärkross, sekundärkross och malmupplag, anrikningsverk, industrivägar till anrikningsverk och till sand- och gråbergsmagasin samt servicevägar, utfyllnad av gråberg och anrikningssand i utbrutna dagbrott samt vattenreningsanläggningar.

Vid slutet av gruvans livslängd, när industriområdet och annan allmän infrastruktur inte längre behövs, kommer byggnaderna, grunderna och utrustningen att monteras ned och

² Jmfr. Prop 1988/89:92 s. 124 f. samt Delin, Minerallagen med kontinentalsockellagen (1996) s. 206 f.

säljas, bortskaffas eller återvinnas. Kablage och rörledningar kommer att tas bort från ytan och nedgrävda rörledningar kommer att förseglas.

Bergmästaren bedömer att verksamheten som planeras vid Nunasvaara Norra är en mindre verksamhet och man avser i huvudsak nyttja anläggningar vid Nunasvaara Södra. Mot denna bakgrund bedömer bergmästaren att sökanden ska ställa en ekonomisk säkerhet enligt 4 kap. 6 § minerallagen om 100 000 (etthundratusen) kronor.

Bergmästaren påpekar dock att detta inte innebär något undantag från bestämmelser om efterbehandling och ställande av säkerhet som gäller enligt annan lagstiftning.

Delgivning av beslutet

Sökanden samt berörda fastighetsägare och övriga kända sakägare delges detta beslut genom vanlig delgivning med delgivningskvitto.

Bergmästaren beslutar att övriga som har rätt att överklaga beslutet om bearbetningskoncession ska delges detta genom kungörelsedelgivning i tidningen Norrländska Socialdemokraten samt i Post- och Inrikes Tidningar.

Hur man överklagar

Den som delges detta beslut genom vanlig delgivning med delgivningskvitto kan överklaga beslutet till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, inom den tidsfrist som anges i överklagandehänvisningen (bilaga 2).

Den som delges detta beslut genom kungörelsedelgivning kan överklaga beslutet till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 12 januari 2026, vilket även anges i överklagandehänvisningen (bilaga 3).

Bergmästaren erinrar om följande

Sökanden erinras om att mark får tas i anspråk för bearbetning av fyndigheten endast om marken anvisats enligt bestämmelserna i 9 kap. minerallagen. Ansökan om markanvisning görs skriftligen hos bergmästaren.

Sökanden erinras vidare om att för det fall denne avser bedriva undersökningsarbete inom koncessionsområdet i dagen på mark som inte anvisats så ska reglerna om arbetsplaner (3 kap. 3–5 f §§ minerallagen) tillämpas. I dessa fall är sökanden skyldig att tillhandahålla en översättning av arbetsplanen på finska, meänkieli eller samiska om undersökning ska utföras inom ett område som helt eller delvis sammanfaller med språkets förvaltningsområde enligt 6 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Begäran om översättning kan framställas skriftligen till sökanden av fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som berörs av planerade arbeten enligt

arbetsplanen. Begäran om översättning ska vara sökanden tillhanda inom tio dagar från delgivningen av beslutet om bearbetningskoncession.

De som deltagit i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av bergmästare Helena Kjellson efter föredragning av juristen Elin Wennerström. I den slutliga handläggningen har även gruvingenjören Stig Abrahamsson deltagit.

Helena Kjellson

Elin Wennerström

Kopia av beslutet sänds till Länsstyrelsen Norrbotten, Lantmäteriet, Kiruna kommun och Sametinget.

Bilagor

Bilaga 1, Karta över koncessionsområdet, inlämnad den 25 augusti 2021

Bilaga 2, Överklagandehänvisning, vanlig delgivning

Bilaga 3, Överklagandehänvisning, kungörelsedelgivning

Niska Södra grafitfyndighet

Ansökan om bearbetningskoncession

VITTANGI
21:2>8

VITTANGI
56:1>5

VITTANGI
1:3>1

VITTANGI
43:8

VITTANGI
4:9>1

talga

SWEREF99 TM
1:10 000

Teckenförklaring

- Bearbetningskoncession
- Befintliga vägar
- Fastighetsgränser
- Barr- och blandskog
- Annan öppen mark

Punkt	Öst	Norr
1	771676	7526814
2	771833	7526708
3	771679	7526463
4	771511	7526551

BERGSSTATEN

Överklagandehänvisning vid delgivning med delgivningskvitto

Om ni tagit del av beslutet genom att få det skickat till er tillsammans med ett delgivningskvitto ska ni göra enligt följande för att överklaga bergmästarens beslut. Börja med att skriva under delgivningskvittot och skicka det till Bergsstaten. Detta är endast en bekräftelse på att ni tagit del av beslutet. Det innebär inte att ni har godtagit beslutet.

Ni har därefter **tre veckor** på er, **från det datumet ni skrivit under delgivningskvittot**, att skriva ert överklagande och skicka in det till Bergsstaten.

Överklagandet ska vara skriftligt och ställas till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet **men skickas till Bergsstaten, Box 43, SE-971 02 Luleå** eller mineinspect@bergsstaten.se

I överklagandet ska ni ange:

- Vilket beslut som ni överklagar, ange beslutets diarienummer.
- Varför ni anser att beslutet ska ändras och vilken ändring ni vill ha.
- Ni ska ange ert namn, telefonnummer, postadress och e-postadress.
- Om ni anlitar ombud ska ombudets namn, telefonnummer, postadress och e-postadress anges.

Ert överklagande ska ha kommit in till Bergsstaten **inom tre veckor från den dag då ni fick del av beslutet**.

Om ni som överklagar är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet dock ha kommit in **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Om ni behöver upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till Bergsstaten, via epost mineinspect@bergsstaten.se eller telefon 0920-23 79 00.

BERGSSTATEN

Överklagandehänvisning vid kungörelsedelgivning

Om ni tagit del av beslutet genom att läsa om beslutet i en tidning, s.k. kungörelsedelgivning gäller följande för att överklaga bergmästarens beslut.

Överklagandet ska vara skriftligt och ställas till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet **men skickas till Bergsstaten, Box 43, SE-971 02 Luleå** eller mineinspect@bergsstaten.se

I överklagandet ska ni ange:

- Vilket beslut som ni överklagar, ange beslutets diarienummer.
- Varför ni anser att beslutet ska ändras och vilken ändring ni vill ha.
- Ni ska ange ert namn, telefonnummer, postadress och e-postadress.
- Om ni anlitar ombud ska ombudets namn, telefonnummer, postadress och e-postadress anges.

Ert överklagande ska ha kommit in till Bergsstaten **senast den 12 januari 2026**.

Om ni som överklagar är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet dock ha kommit in **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Om ni behöver upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till Bergsstaten, via epost mineinspect@bergsstaten.se eller telefon 0920-23 79 00.